

Hrvatski Apoksiomen

Apoksiomen je prikaz mladog atleta iz antičke Grčke, koji nakon natjecanja strugaljkom skida sloj prašine i ulja kojim je bilo namazano njegovo tijelo. Brončani kip nadnaravne veličine, prekriven morskim sedimentima i algama, na pjeskovitom tlu u podmorju otočića Vele Orjule pokraj Lošinja slučajno je 1996. pronašao belgijski turist René Wouters.

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske pokrenulo je 1998. hitnu akciju vađenja ovoga neprocjenjivog nalaza, a zajedničkim snagama proveli su je arheolozi-ronioci Ministarstva kulture i Arheološkoga muzeja Zadar uz pomoć ronilaca Specijalne policije u travnju 1999.

Nalaz je potom predan u nadležnost Hrvatskomu restauratorskom zavodu. Tu su provedeni opsežni konzervatorsko-restauratorski radovi koji su trajali od 1999. do 2006. godine, a obuhvaćali su desalinizaciju, mehaničko uklanjanje inkrustacija nakupljenih tijekom dvije tisuće godine koliko je bio na morskome dnu, te izradu unutrašnje potporne konstrukcije koja je polegnuti kip postavila na noge.

Za neposredno izvođenje konzervatorsko-restauratorskih radova na kipu angažirani su Giuliano Tordi, restaurator iz Italije, kao voditelj konzervatorsko-restauratorskih radova i konzervator-majstor Antonio Šerbetić, voditelj Radionice za metal Hrvatskog restauratorskog zavoda. Koordinacija projekta unutar Hrvatskog restauratorskog zavoda te vođenje dokumentacije i prezentacije projekta povjereno je konzervatorici povjesničarki umjetnosti Iskri Karniš Vidović, prof.

Radove je, uz ravnatelja Hrvatskoga restauratorskog zavoda Ferdinanda Medera, prof., pratilo povjerenstvo stručnjaka kojemu je predsjedao Miljenko Domijan, prof., koji je ujedno i koordinirao radove kao glavni konzervator Ministarstva kulture.

Znatan doprinos projektu dali su stručnjaci prestižne restauratorske ustanove iz Firenze, Opificio delle Pietre Dure i Prirodoslovnog laboratorija Hrvatskoga restauratorskog zavoda, Instituta Ruđer Bošković, kao i stručnjaci drugih znanstvenih ustanova koji su proveli analize brončane slitine od koje je kip izrađen, produkata korozije nastalih na morskome dnu, kao i materijala koji je za vrijeme restauriranja pronađen u unutrašnjosti kipa.

Važan podatak za dataciju kipa otkrila su istraživanja organskog materijala koji su u kip, unijeli sitni glodavci. Uzorci toga materijala datirani su u 1. st. prije Krista do 2. st. nakon Kristova rođenja, dakle u vrijeme nakon što je kip bio izrađen i već oštećen negdje odložen.

Povijesno-umjetničku studiju kipa izradili su akademik Nenad Cambi iz Splita i prof. Vincenzo Saladino iz Firence. Oni su, vremenski, ovaj popularni tip kipa smjestili u 4. st. prije Krista, u kasno klasično ili rano helenističko razdoblje, navodeći mogućnost da se radi o kasnijem odlijevu.

Na temelju do sada obavljenih istraživanja može se pretpostaviti da je kip bio teret rimskoga broda s kojeg je zbog nevremena završio u moru. Kako se ovaj vrijedan teret našao na morskome dnu, ostat će, međutim, tajna mora.

Projekt Hrvatski Apoksiomen kojeg je, uz široko razgranatu suradnju i uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske, proveo Hrvatski restauratorski zavod prepoznat je kao značajan doprinos i od udruženog žirija Europske komisije i Europe Nostre, te mu je 2007., među 158 prijavljenih projekata iz 32 europske države dodijeljena Nagrada za kulturnu baštinu Europske unije i Europe Nostre u kategoriji "Restauriranje umjetnina".

Izlaganje Hrvatskog Apoksiomena

Izlaganje „Hrvatskog Apoksiomena“ u Muzeju Mimara u Zagrebu nastavak je uspješnog izlaganja statue i prateće dokumentarne izložbe Hrvatskog restauratorskog zavoda o konzervatorsko-restauratorskim i istraživačkim radovima na toj antičkoj skulpturi, koje je započelo još za vrijeme samih radova, kada je 2003. godine u povodu Dana europske baštine Apoksiomen po prvi puta izložen u Domu hrvatskih likovnih umjetnika u Zagrebu.

Svečano predstavljanje restauriranog kipa s pratećim izlošcima i opsežnom dokumentacijom održano je 2006. godine u okviru tromjesečne izložbe u Arheološkom muzeju u Zagrebu, a potom i u palači Medici-Riccardi u Firenci, u suradnji s talijanskim institutom Opificio delle Pietre Dure. Vrlo zapažen i hvaljen postav tih izložbi potpisuje arhitekt Branko Siladin.

Nakon izložbe u Firenci kip je 2007. bio ponovno izložen u Arheološkome muzeju u Zagrebu, a 2008. godine izložen je u Arheološkom muzeju u Osijeku, u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja u Rijeci i u Etnografskom muzeju u Splitu. Potom je 2010. uslijedila izložba u novootvorenome Muzeju antičkog stakla u Zadru, nakon čega je kip izlagan u dva navrata u okviru izložbe „Antički Grci na tlu Hrvatske“ u organizaciji Galerije Klovićevi dvori – najprije 2010/2011. u istoimenoj galeriji u Zagrebu te potom 2011. u Muzeju grada Ljubljane u Sloveniji.

Privremena izložba u Muzeju Mimara u Zagrebu

Kako ovo remek-djelo hrvatske i svjetske kulturne baštine ne bi bilo sakriveno daleko od očiju javnosti, do njegova njegova konačnog smještaja u Malom Lošinj predstavljam ga u privremenome postavu koji je za tu svrhu osiguran u prostoru Muzeja Mimara u Zagrebu, uz pokroviteljstvo Ministarstva kulture Republike Hrvatske i u organizaciji Hrvatskog restauratorskog zavoda i Muzeja Mimara.

Zagreb, 1. veljače 2012.

osobe za kontakt:

Ministarstvo kulture RH
Uprava za zaštitu kulturne baštine
glavni konzervator
Miljenko Domijan, prof.
Runjaninova 2, Zagreb
tel. 01/ 48 66 608
miljenko.domijan@min-kulture.hr

Zbirka umjetnina Ante i Wiltrude
Topić Mimara – Muzej Mimara
ravnatelj
Tugomir Lukšić
Rooseveltov trg 5, Zagreb
tel. 01/ 48 28 100
tugomir.luksic@mimara.hr

Hrvatski restauratorski zavod
Iskra Karniš Vidović, konzervator
povjesničar umjetnosti
Nike Grškovića 23, Zagreb
tel. 01/ 46 93 870
ikarnis@h-r-z.hr

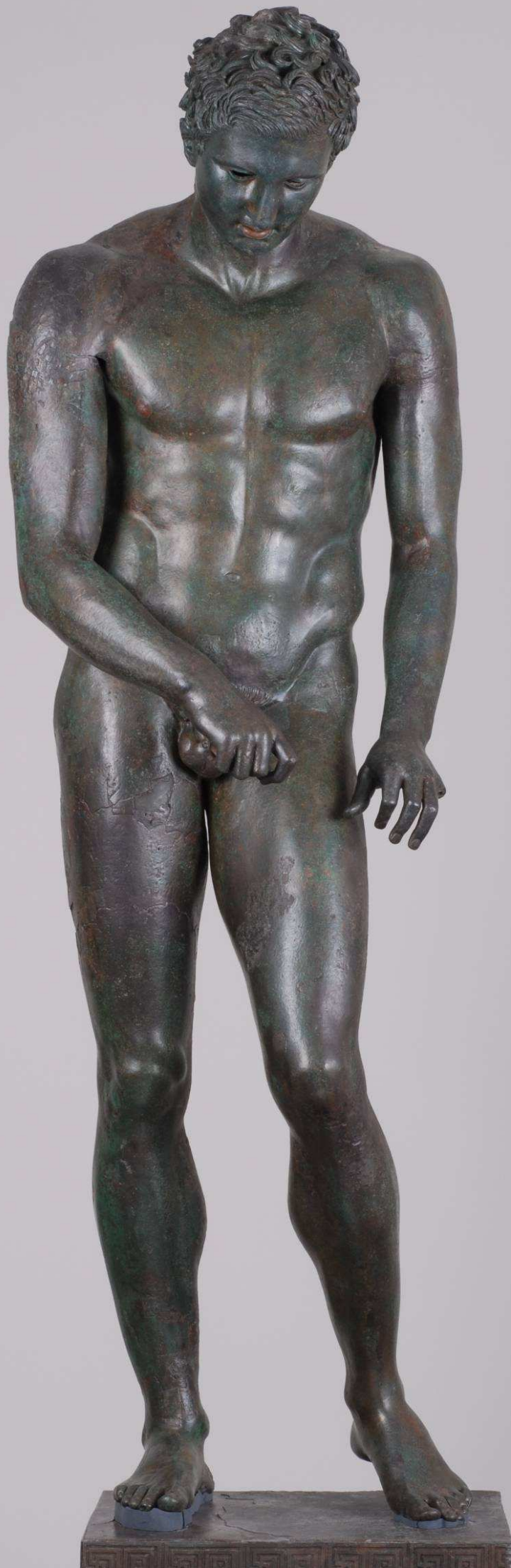

foto: Vidoslav Barac
(fototeka Hrvatskog
restauratorskog zavoda)